

roest niet, en zou ik dus niet gewillig met je medegaan speuren naar de plekken, waar zoo'n Hollandsche lucht- en water-minnaar als Weissenbruch de voorbeelden vond voor menig stuk, dat ik heb lief gekregen in onze musea of op tentoonstellingen? Wij vinden het nu eenmaal interessant verwantschappen te herkennen en voor een kunstenaar is het even aardig als voor den historicus om te weten waar Abram de mosterd gehaald heeft. Maar poëzie? Vergelijk desnoods daarmee de Schilderkunst, maar probeer niet mij wijs te maken, dat de realistische Haagsche-School-schilder nader tot de poëzie gekomen is dan de dichter-zelve."

„Wat ik natuurlijk niet gezegd heb!" val ik in. „Als je goed geluisterd hadt, zou je weten, dat ik niets anders bedoelde dan je erop opmerkzaam te maken, dat onze schilders van deze soort éér beroerd zijn geweest door de schoonheid van dit eigenaardige en typisch Hollandsche land dan zelfs onze dichters. En als ik hierheen gekomen ben uit nieuwsgierigheid, dan was dat niet alleen om Abram's scherpzinnigheid te peilen, zooals je veronderstelt, maar wel degelijk om de waarde te meten van de ontdekking van dit land voor de verrijking van onze vaderlandsche kunst."

„Goed, ik zal je hebben misverstaan, en ik geloof ook wel, dat je gelijk hebt: een poëem is uit dit visschersland niet ontbloeit. Hoe zou het ook? Uit je verhalen van vanmorgen weet ik, dat Weissenbruch hierheen getrokken is met Gabriël en Roelofs, Stortenbeker en Van de Sande Bakhuizen, en dat zij er soms weken bleven; dat de oude Israëls er wel eens op bezoek kwam en de Marissen — Jaap en Willem — ook; maar van dichters zwijgt de historie. Er was, meen ik, eigenlijk geen contact tusschen de dichters van toen en schilders als Weissenbruch. Het litteraire, intellectueele leven ging buiten de schilders om."

„Dat is zeker te sterk gezegd; denk aan Bosboom, die opging in het werk van zijn vrouw en daardoor levendig deel had aan wat er in de wereld der letteren omging. Hij was met haar ook toegelaten in kringen, die toenmaals het beste van de Nederlandsche cultuur vertegenwoordigden, als die van de Hackes, de Van Rappards en de Van Tienhovens, waar zij logeerden en volkomen als huisvrienden werden opgenomen. Ook voor Israëls en zijn gezin geldt iets dergelijks. Maar voor Weissenbruch heb je gelijk. Zijn boekenkast bevatte, naar zijn eigen zeggen, niet veel meer dan de Camera, en al kende hij die dan ook van buiten, dat beteekent zeker nog niet, dat hij deel had aan het litteraire leven van zijn tijd."

„Wat je zegt over Bosboom en Israëls bewijst dat zeker evenmin: hun houding was ongetwijfeld, als die van de families die je noemde, conservatief en als wij spreken van deelnemen aan het litteraire leven van na 1875, — waarin toch de bloeiperiode van de